

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tunca Toskay ile ilgili böyle bir çalışmanın yapılması görevi bana verildiğinde, öncelikle yaşantımın önemli bir bölümünü geçirdiğim ve halen de akademisyen olarak hizmet verdiğim İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ndeki öğrencilik yıllarımı hatırladım. Henüz daha Fakülte'nin birinci sınıfına yeni başlamıştık. 1973 yılının güz döneminin ilk dersleriydi. Öğrenciler olarak, Türkiye'nin en önde gelen ekonomi profesörleri arasında yer alan öğretim üyeleriyle tanışıyor ve onlardan ders almanın heyecanını yaşıyorduk. Daha ilk haftaydı. Bir dersimize genç bir Doçent geldi. Azimli, öğretme konusunda kararlı, tatlı-sert görünümlü bir kişi ile karşı karşıya idik. İlk dersten itibaren öğrenci üzerinde etki kurabilen bu kişi, Tunca Toskay idi.

Toskay'ın akademik yaşantımın daha başlangıcında "Hocam" olması, Füsun İstanbullu Dinçer ile birlikte, kendisinden Türkiye Ekonomisi ve Turizm derslerini almış olmam, Doktora danışmanlığı yapması beni her zaman etkilemiş ve turizm alanında uzmanlaşmama neden olmuştur. Kendisini kısa bir şekilde anlatırken zorlanılmaması mümkün değildir. Yine de, son söz olarak, Tunca Toskay'ın öğrencilerine örnek olduğu akademik yaşamı kadar, yaptıkları ve gelecekte yapacakları ile de geleceğimizde ışık tutmaya devam edeceğini söyleyebilirim.

SEÇİLMİŞ ESERLERİ

Toskay, T. (1969). *Turizmde Kuruluş Yerleri ve Bu Konuda Etkili Olan Faktörler*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, 158 sayfa (Doçentlik Tezi).

Toskay, T. (1970). *Turizm Olayı ve Tarihsel Gelişimi*, İktisat Dergisi, Haziran, Sayı 72.

Toskay, T. (1971). *Tarım Kesimimizin Bazı Problemleri ve Reform İhtiyacı*. İktisadi Gelişme Meseleleri, Cilt I, İstanbul: Sermet Matbaası.

Toskay, T. (1972). *Tourism Perspectives*. Newsletter, Current Turkish Thought, New Series, No. 14, December: 1-16.

Toskay, T. (1978). *Turizm, Turizm Olayına Genel Yaklaşım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 2534, İktisat Fakültesi Yayın No. 431, 261 sayfa (Profesörlük Tezi).

Toskay, T. (1978). *Güney Doğu Anadolu Bölge Kalkınma Planı (Gaziantep, Urfa, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin İlleri)*. Ankara: Turizm Sektörü Planlaması Toprak Reformu Müsteşarlığı.

Toskay, T. (1978). *Turizm, Turizm Olayına Genel Yaklaşım*. Birinci Baskı, İstanbul: Der Yayınları.

Toskay, T. (1979). *Turistik Mahallerin Korunmasının Önemi, Çevre Koruma*, Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Derneği Yayın Organı, 1(2): 23.

Toskay, T. (1982). *Diesmal Alternative, Der Fremdenverkehr-Das Reisebüro*, Mart, 14.

Toskay, T. (1982). *Wir sind das Preiswerteste Urlaubsland, Fremdenverkehrswirtschaft International*, 100.

Toskay, T. (1983). *Changes in World Tourism and the Turkish Tourism Sector, Economic and Tourism Bazaar International*, February: 29-31.

Toskay, T. (1983). *Turizm, Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, İkinci Baskı, İstanbul: Der Yayınları.

Toskay, T. (1989). *Turizm, Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, Üçüncü Baskı, İstanbul: Der Yayınları.

RAPORLAR

Toskay, T. (1978). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gelişme Planı, Turizm ve Tarım Dışı Gelişme Hedefleri*, Ayrı Basım, İstanbul, ss. 2932-3050.

Toskay, T. (1978). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gelişme Planı - Enerji*, Ayrı Basım, İstanbul, ss. 2450-2554.

DERS NOTLARI

Toskay, T. (1970). *Türkiye İktisadının Bünyesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, 249 sayfa.

Toskay, T. (1972). *Ekonomi ve Kanunlar*. İstanbul: İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, 165 sayfa.

Toskay, T. (1973). *Türkiye'nin İktisatı*. Harp Akademileri Komutanlığı Yayınları, İstanbul: Harp Akademileri Basımevi, 122 sayfa.

Toskay, T. (1977). *İktisadi Düşünce Tarihi*. Eskişehir: Eskişehir İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi, 220 sayfa.

Prof. Dr. Mithat Zeki Dinçer, İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, Merkez Bina, 34452, Beyazıt, İstanbul. E-posta: mzdincer@gmail.com

Ertuğrul Çetiner: Akademik ve Bilinmeyen Diğer Yönleri

Meryem Akoğlan KOZAK

*Anadolu Üniversitesi
İşletme Fakültesi*

GİRİŞ

Kendisini, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doktora öğrenimim sırasında aldığım *Konaklama İşletmelerinde Mali Analiz Teknikleri* dersi vesilesiyle tanıdım. Sayısal nitelikte ve hesap

işleri ile ilgili dersler pek ilgi alanıma girmediği halde, anlaşılır ve sevecen tarzı, benim için önemli bir engel olan bu dersi anlamamı, sevmemi ve başarılı olmamı sağladı. Ancak yönetim ile ilgili bir konuda tez yapmayı planladığım için, son-

raki dönemlerde Ertuğrul Çetiner'in verdiği diğer seçimlik dersleri almayacak ve tez çalışmamın son dönemlerine kadar bir daha O'nunla karşılaşmayacaktım. Tez çalışmamı kadın yöneticiler ile ilgili bir konuda ve Prof.Dr. Öznur Yüksel ile yazmaya başladım. Bitirmeme birkaç ay kala tez danışmanım bir yıl için Kıbrıs'ta bir üniversitede görevlendirildiği için tezimi Ertuğrul Çetiner ile tamamlarım. Bu süre içinde öğrenciye verdiği önem, çalışmama gösterdiği titizlik ve olumlu yaklaşımından dolayı Çetiner, benim için her zaman takdir edeceğim bir rol model oldu. Bu süreçte tezim için elinden geleni yaptı, Anadolu Üniversitesi'ne bir öğretim üyesi kazandırabilmek için adeta benimle beraber çabandı. Çünkü Çetiner, aslen Eskişehirli idi ve Anadolu Üniversitesi'ne gönülden bir yakınlık duyuyordu.

Çetiner tatillerini, doğum yeri olan (1947) Eskişehir'in İnönü ilçesindeki ailesi ile geçirirdi. Buradaki bir görüşmemiz sırasında, bu ilçenin in'lerinin ünlü olduğunu ve ilçenin bu in'ler önünde kurulduğu için bu ismi aldığını öğrenmiştim. İsmet Paşa'nın ise soyadını bu ilçeden aldığını söyleyince, herkes gibi ben de İsmet İnönü'nün bu ilçeye kendi soyadını verdiğini düşündüğümden şaşırılmıştım. Tezimi tamamladıktan sonra, birkaç bilimsel platform ve danışmalar dışında, Çetiner ile bir daha görüşme fırsatım olmadı. 2008 yılında kendisinin hastalandığını, ciddi bir ameliyat geçirdiğini yakınlarından ve ailesinden öğrenince, Batıkent'teki evinde ziyarete gittim. Kendisi ve eşi, her zaman ki gibi, mütevazı ve güleryüzlü bir şekilde karşılar ve (bir hasta ziyareti için uzun bir süre) sıradan bir ziyaretmiş gibi ağırladılar. Çetiner, konuşma sırasında bir ara "... Sanırım atlattık... Kafadaki melun uru hallettik ama sonrasında ödemle uğraştık... Neyse gelmemek üzere gitti bu dert... Şimdi çok iyiyim..." diyerek adeta bizi teselli ediyordu. Oysa çevresindekiler sağlık durumunun iyi olmadığını biliyordu. Yine de bu ziyarette Çetiner'i iyi görmüş ve onun azmi ve inancıyla bu sıkıntıdan kurtulacağını düşünmüştüm.

Bu ziyaretten sonra yaklaşık bir yıl kadar Atılım Üniversitesi'ndeki görevine devam etti. Ancak zaman içinde bu melun hastalığa yenik düştü ve 2010 yılı karlı bir Aralık günü (beyin kanserinden) yaşama veda etti. Çetiner ile ilgili bu kısa girişten sonra yazıma, kendisinin turizm alanına yaptığı çeşitli hizmetleri anlatarak başlamak istiyorum.

HİZMETLERİ

Ertuğrul Çetiner, dönemin Türkiye'sindeki tek turizm okulu olan ve birçok turizmciyi yetiştiren Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'ndan 1969 yılında mezun olur. Bu okul, ticaret eğitiminin önemli olduğu o yıllarda, birçok Ticaret Meslek Lisesi öğretmeni yanında, geleceğin turizm çalışanlarını yetiştirecek öğretmenleri yetiştirmiş bir kurum olarak, turizm eğitimindeki önemli kilometre taşlarından biridir. Mezuniyetinden sonra, Isparta Ticaret Lisesi'ne Öğretmen olarak atanan Çetiner, 1971 yılına kadar bu alana öğretmenlik yaparak hizmet verir. İlk öğretmenliğini, 1965 yılında Siirt İli Beşiri İlçesi'nin bir köyünde yaptığını da yeri gelmişken burada belirtmek gerekir. 1971 yılına kadar Öğretmen olarak çalışan Çetiner, bu yıllarda akademik ortama katılmayı düşünmeye başlar ve Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu, İşletme ve Muhasebe Bölümü'ne asistan olur (1971-1975). Sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen bir proje kapsamında burslu olarak Yüksek Lisans yapmak üzere Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Chicago-Roosevelt Üniversitesi'ne gider (1975-1977). Döndükten sonra askerlik görevini İzmir'de protokol şubesinde ifa eder.

1980 yılında eş durumu nedeniyle, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne geçer. 1984 yılına kadar Bolu'da çalışır. Bu süreçte Eskişehir-İnönü'de ikamet eder ve dersler vermek amacıyla her hafta Ankara ve Bolu'ya gidip gelir. Şehirlerarası bu gidip gelişler, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, Muhasebe Bölümü'nde Yardımcı Doçent olarak atanması ile son bulur (1984). Aynı yıl, Yüksek Öğretim Kurumu'nun 38. Madde kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığı'nda Bakan Özel Müşaviri Bilgi İşlem Dairesi Başkanı olarak görev yapmaya başlar. Dört yıllık görevi süresince Milli Eğitim Bakanlığı Film ve Radyo ile Eğitim Merkezi'nde orta eğitim turizm politikalarıyla ilgili önemli projelere imza atar ve koordinatörlükler yapar (1984-1988). Mesleki eğitime en önemli katkısı ise bilgisayar destekli eğitim programlarını başlatması ve bu sistemin kurulmasını sağlaması olur. Bu katkı, turizmde eğitim eksikliğinin ciddi olarak hissedilmeye başlandığı 1980'li yıllar için pratik karşılığı olan önemli bir çalışmadır. Türkiye turizmi birinci atılım ve en büyük teşvikleri aldığı bir dönemin sonunda, turizm eğitimi için çalışmalar yapıyor

ve bir elin parmaklarından daha az sayıdaki turizm eğitimcisi ve kısıtlı altyapı olanaklarıyla turizm sektörüne eleman yetiştiriliyordu. Çetiner'in bu dönemdeki turizm eğitimine diğer hizmetleri şöyle özetlenebilir:

- Anadolu Ticaret Liseleri için *Ticaret Matematiği, Lise 1*.
- Anadolu Otelcilik ve Turizm Liseleri için *Resepsiyon- Muhasebe Teknikleri, Lise 1-2* kitaplarını hazırlanması ve TV kanalında yayımlanması.
- Otel İşletmelerinde Oda Fiyatının Bulunuşu, Otel İşletmelerinde Ücret Sistemleri, Otel İşletmelerinde Gider Analizi ve Kara Geçiş Analizi, Otel İşletmelerinde Yemek Fiyatının (Menu Price) Belirlenmesi, Otel İşletmelerinde İşçilik Giderlerinin Denetim Metotları, Ülke Kalkınmasında Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi, Konaklama İşletmelerinde Yeniden Değerleme, Üretim İşletmelerinde Stok Miktarı ve Sorunları ve Maliyet Muhasebesi ile ilgili makale ve seminerler.
- YÖK toplantılarında Bakanlık Temsilciliği, İslam Kalkınma Bankası Özürlü Çocuklar Eğitim Proje Koordinatörlüğü, Kitap Yazma Seferberliği Yüksek İcra Kurulu Üyeliği, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlkokul Öğretmenleri Önlisans Eğitimi Proje Koordinatörlüğü, İlkokul ve Ortaokul sonrası Giriş Sınavları Koordinatörlüğü, Bakanlık Personel Bilişim Sistemin (PERSİS Projesi) Koordinatörlüğü, Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi Koordinatörlüğü, PİAR Araştırmalar Koordinatörlüğü, Yabancı Diller Eğitim Merkezi Kurulması Proje Koordinatörlüğü, Orta Öğretim Kurumlarına Üretim Proje Koordinatörlüğü, Suudi Kalkınma Fonu Proje Koordinatörlüğü.
- Bakanlık Bilgisayar Sistemleri ve Ortaöğretim Kurumları Bilgisayar Satın Alma Komisyon Başkanlığı.
- Türkiye Sanayii Sevk ve İdare Enstitüsü (TÜS-SİDE) Danışma Kurulu Üyeliği, Dünya Bankası Endüstriyel Okullar Projesi Yürütme Kurulu Üyeliği, Ortaöğretimde Bilgisayar Eğitimi Özel İhtisas Komisyonu Üyeliği, Bilgisayar Eğitimi Danışma Kurulu Üyeliği, Eğitim Maliyetleri Özel İhtisas Komisyon Üyeliği, Gençlik Araştırmaları Komisyon Üyeliği, Avrupa Konseyi EUDİSED (Avrupa Bilgi Bankası) Türkiye Üyeliği, DPT Bilgisayar Eğitimi Özel İhtisas Komisyonu Üyeliği,

Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Üyeliği.

Ayrıca, 1984 yılında İngiltere'ye Bilgisayar Eğitimi konulu inceleme gezisinde bulunur. 1985 yılında ise, Belçika'da yapılan Avrupa Milli Eğitim Bakanları Toplantısı'nda Delegasyon Üyeliği ve aynı ülkede Bilgisayar Eğitiminin İncelenmesi gezilerine katılır. Aynı amaçlarla 1987 yılında tekrar İngiltere'ye gider.

AKADEMİK YAŞAMI

Ertuğrul Çetiner'in akademik yaşamı, Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu İşletme ve Muhasebe Bölümü'ne asistan olarak atanmasıyla başlar (1971). Amerika Birleşik Devletleri Chicago Roosevelt Üniversitesi'nde üç yıl süreyle Yüksek Lisans çalışması (MBA) için bulunur (1975–1978). Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı'ndan *Otel İşletmelerinde İşçilik Giderlerinin Denetimi* konulu tezi ile Doktor unvanını alır (1982). Gazi Üniversitesi'nde Muhasebe-Finansman alanında Yardımcı Doçent kadrosuna atanır (1983); bundan sonraki tüm akademik unvanlarını bu üniversiteden alır. 1989 yılında İşletme-Muhasebe alanından Doçent olur ve 1992 yılına kadar, bu unvanla Dekan Yardımcılığı görevini yürütür. Muhasebe-Finansman alanında Profesör olduktan sonra (1995), Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi (şimdi ki ismi Turizm Fakültesi) Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bölüm Başkanlığı görevinde bulunur. Bölüm Bakanlığı, 2002 yılına kadar devam eder. Aynı yıl emekli olarak Atılım Üniversitesi'ne geçer ve vefatına kadar olan süre içerisinde Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü, İşletme Fakültesi Dekanlığı ve İşletme Bölüm Başkanlığı, Sürekli Eğitim Merkez Müdürlüğü görevlerinde bulunur.

Yazdığı ve yürüttüğü tezler yanında, makale ve bildirilerine bakıldığında, Çetiner'in turizm akademik alanına işletme ve muhasebe konularında önemli katkıda bulunduğu söylenebilir. Öğretim üyeliği süresince muhasebe ile ilgili konularda farklı üniversitelerde Türkçe ve İngilizce çeşitli dersler veren Çetiner'in verdiği dersler şöyle sıralanabilir:

- Konaklama Yönetim Muhasebesi,
- Maliyet Muhasebesi,
- Seyahat İşletmeleri Muhasebesi,
- Genel Muhasebe,

- Stok Kontrolü,
- Mali Analiz Teknikleri,
- Defter Sistemleri,
- Ticari ve Mali Matematik,
- Üretimde Maliyet Hesapları,
- Konaklama İşletmelerinde Maliyet Kontrolü,
- Konaklama İşletmelerinde Mali Analiz Teknikleri,
- Finansal Matematik,
- Mali Tablolar Analizi.

Çetiner, verdiği derslerin kitabını da yazan, bu anlamda çok üretken bir kişiliktir. Gerçek ustalığın bir konuyu bilmek kadar, iyi aktarabilmek, bir bakıma iyi anlatabilmek ve yazabilmek ile ilgili olduğunu söyler. Ben de yıllar sonra yürüttüğüm dersler ile ilgili kitaplar hazırlarken, bu işin aslında bir başka öğrenme süreci olduğunu görür, kendisini saygıyla anarım. Çetiner, turizm alanında muhasebe, maliyet ve mali analiz gibi işletme yönetiminin hesap-kitap isteyen ve turizmcilerin pek fazla ilgilenmediği bilgi boşluğu olan alanlara çok sayıda eser kazandırır. Kitaplarının (sadece bir tanesi Tütübay tarafından) neredeyse tamamı Gazi Kitabevi tarafından yayımlanır. Bu arada Ertuğrul Çetiner, kitaplarını tek yazarlı olarak hazırlar, ortak çalışmalara pek ilgi göstermez. Ancak vefatından sonra 2011 yılında basılan son çalışmasının üç yazarlı hazırlandığı görülür. Kitap yazmanın yanı sıra, okuma ve arşivleme konusunda da özenli olan Çetiner, son derece titiz ve düzenli bir kişisel kütüphaneye sahiptir. Vefatından sonra kişisel kütüphanesinin önemli bir kısmı ailesi tarafından Atılım Üniversitesi Kadriye Zaim Kütüphanesi'ne bağışlanır.

Alana sunduğu kitapları yanında, dönemin dergilerinde 14 makalesi yayımlanır. Makaleleri, turizm işletmeciliği alanında o zamana kadar ele alınmayan işçilik giderleri, stok kontrolü, mali analiz teknikleri ve maliyet sistemleri konusundadır. Muhasebe alanındaki bu yöndeki katkıyı, 1982 ile 2005 yılları arasında hazırladığı yaklaşık 24 adet yurtiçi ve yurtdışı tebliğlerinde de görmek mümkündür. Bu süreçte ayrıca, farklı kurumlarda altı seminer ve çok sayıda bilgilendirme toplantılarına katılır. Yüksek Lisans döneminden vefatına kadar geçen sürede yaptığı çalışmalarına bakarak kendisinin, turizm işletmeciliği alanına özellikle, muhasebe

konusunda iz bırakan, önemli bir katkıda bulunduğu söylenebilir.

Akademik katkılar anlatılırken elbette yetiştirilen akademisyenler ve üretilen tezlerden de söz etmek gerekir. Ertuğrul Çetiner, turizm işletmeciliğinde boşluklara yanıt verecek nitelikteki tezler kazandırmanın yanında, günümüzde birçoğu Doçent ve Profesör olan akademisyenler de yetiştirir. Bu kapsamındaki incelemeler sırasında, 1994 ve 2009 yılları arasında Turizm ve Otel İşletmeciliği alanında yönettiği toplam 27 tez çalışmasına ulaşılır. Bazı tezlerin kalite, personel eğitimi, yönetsel davranış ve turist tatmini konularında olmasına karşın, genelde muhasebe, maliyet yöntemleri, maliyet kontrolü, kar planlaması ve bütçeleme üzerinedir. Çetiner ile lisansüstü çalışmalarda bulunmuş akademisyenlerden bazıları; *Hamide Özyürek, Aysın Paşamehmetoğlu, Alper Duran, Serkan Bertan, Ahmet Özdal Değirmencioğlu, Cafer Topaloğlu, Meryem Akoğlan Kozak, Burhan Kılıç, İrfan Yazıcıoğlu, Mehmet Arslan, Ali Yaylı, Dilek Sevin, Burhan Şener*. Bu yazıyı hazırlamam sırasında Çetiner'in oğlu Tamer Çetiner yanında, tez öğrencilerinin ve meslektaşlarının da görüşlerine başvurdum. Bunlardan bazılarını aşağıda paylaşmak istiyorum:

Kendisi hem bölüm başkanım, hem doktora danışmanım, hem de bir ağabey olarak gönlümüzde taht kurmuş bir insandı. Örnek davranışları, motive edici kişiliği, hep pozitif, güler yüzlü, ancak derslerinde son derece ciddi bir bilim insanı idi. Yokluğunu hepimiz hissediyoruz. (A. Özdal Değirmencioğlu)

Ankara-Doğantepe İlçesi'nde öğretmenlik yaptığım sıralarda, Yüksek Lisans tez danışmanım olarak kendisiyle görüşmeye gittiğimde, Konaklama İşletmelerinde Yönetim Muhasebesi dersiyle ilgili ders öncesi hazırlık yapmaktaydı. Uzun yıllar bu derse girmesine karşın her ders öncesi hazırlık yaparak daha farklı neler anlatabileceğini düşünen bir insandı. Bu durum, öğretmenliğimin ilk yıllarında benim için oldukça önemliydi. Sonraki yıllarda, Carolina Üniversitesi'ne Doktora sonrası araştırma ve inceleme için gittiğimde, Roosevelt Üniversitesi ziyaretimde bir personelin Ertuğrul Çetiner'i tanıyıp tanımadığını sorduğunda şaşkınlığımı gizleyemedim. (Sertan Bertan)

Ertuğrul Çetiner, öncelikle eşimin sınıf arkadaşı, benim meslektaşım, sonrasında kızıma muhasebe dersini veren öğretim üyesidir. İyi bir eğitici, sınıf arkadaşı, meslektaş, eş, bahçıvan ve iyi bir babaydı. Onu anlatmaya kelimeler yetmez. Ailesine çok düşküncü, bir keresinde kendisine vermiş olduğum sarmaşık beyaz gülü görmek için gittiğimde, oğluna bisiklete binmeyi öğretirken karşılaştım. Oğlu bisikleti kullanmaya çalışırken

düşmesin diye çocuğunun peşinden koştuğunu gördüm. O gün saatlerce bahçe ve çiçek hakkında sohbet ettik. Her yıl bahçeyi beller, çimini değiştirdi. Ertuğrul Çetiner, kurallara çok bağlıydı. Bir defasında şahit olduğum şu sözleri söylediğini hatırlıyorum: "Daha arabada 90 km hızı geçmiş değilim" ama aramızdan hızlıca ayrıldı. (Mustafa Balaban)

Yaptığım görüşmeler sırasında çocukları ve eşi tarafından bana iletilen bir konuyu da burada paylaşmak istiyorum. Birçok kişinin akademi ile tanışmasına neden olan Çetiner, kendi çocuklarının akademisyen olmasını, 'zorlu kariyer süreci ve fazla özveri isteyen bir meslek olması' nedeniyle istemez. Onların farklı alanlarda çalışmalarını tavsiye eder. Bugün her iki oğlu da, Ankara'da farklı kamu kurumlarında görev yapmaktadır.

BİLİNMEYEN YÖNLERİ

Vefatından sonra, oğlu Tamer Çetiner ile yaptığım görüşme sırasında Çetiner'in bazı yeteneklerini de öğrendim. Şöyle ki, önemli bir havacılık merkezi olan Eskişehir-İnönü'de yaşamış olması nedeniyle havacılık ile de ilgileniyordu. Ayrıca olağanüstü bir elektronik kafaya sahiptir. Dolayısıyla, uzun yıllar önce havacılığa ilgi duymaya başlar. Nihayet 1968 yılında Türk Hava Kurumu'ndan *Planör Pilotluğu C Brövesi* olarak, bu konudaki ilgisini bir başarı öyküsüne dönüştürür. Bu bağlamda, birçok yarışma ve gösteriye katılır; 1969 yılında Almanya'da düzenlenen bir şampiyonada madalya alır. Pilotluk konusundaki başarılarına yer veren gazeteler Çetiner'in arşivindedir.

Çetiner, lise yıllarında müzikle uğraşır; Türk halk müziği ve Caz orkestraları kurar. Bu orkestralarda ses ve saz sanatçılığı yapar. Orkestralarda bağlama, org, akordeon, keman ve trompet çalar. Çetiner'in yakınları halen O'nu bir keman ustası olarak ifade eder. Hatta gençlik yıllarında üniversite eğitimini müzik alanında yapmak ister ve Müzik Öğretmenliği Bölümü'nü ikinci olarak kazanır. Ancak babasının "çalgıcı mı olacaksın!" diye karşı çıkması üzerine müzik bölümünden vazgeçerek, Ticaret ve Turizm Öğretmenliği Bölümü'ne kayıt yaptırmak zorunda kalır. Müzik ile amatörce uğraşmaktan hiçbir zaman vazgeçmez, her zaman elinin altında çalacağı bir enstrüman bulundurur, besteler yapar ve bunları kayıt altına alır. Özellikle, Türk halk müziğini çalıp söylemeyi çok seven Çetiner'in arşivinde kendi sesinden doldurduğu bant kayıtları da yer alır. Bir dönem Özay Gönülüm ile de, Türk halk müziği konusunda ortak çalışmalarda bulunur.

Çetiner'in kayıt ve arşivleme konusundaki titizliğini bu çalışmayı hazırladığım sırada bir kez daha gördüm ve takdirle andım. Kendisi ile ilgili bütün konuları özenli bir şekilde dosyaladığını söyleyebilirim. Öyle ki, Yüksek Lisans için gittiği Amerika Birleşik Devletleri'nden İnönü'deki ailesine telefon ile ulaşmayı başardığı ilk denemeyi (o zamanın ülke şartlarında uluslararası iletişim çok zordu), beş farklı santral aktarımını, beklemleri ve babası ile yaptığı konuşmayı da kayıt altına alarak arşivine koyar.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kısaca birkaç sayfaya sığdırmaya çalıştığım Ertuğrul Çetiner ile ilgili olarak anlatılacakların aslında bu kadarla sınırlı olmayacağını düşünüyorum. Ancak bu çalışkan ve üretken akademisyenin tüm akademik serüveninin bu çalışmaya sığdırılması da mümkün görülmemektedir. Uzun bir akademik yaşamı bu kısacık anlatıya sığdırmaya çalışırken, Çetiner ile ilgili doğru bilgiyi birinci elden sunmanın yanısıra, bu yazıyı okuyan, O'nunla çalışmış, öğrencisi olmuş ya da herhangi bir akademik platformda O'nu tanıma fırsatı bulmuş olan kişileri tekrar tebessüm ettirmeyi ve Çetiner'i bir kez daha özlem ile anmalarını amaçladım.

Nitekim bu tür yazıların amacı, hızla akıp giden bu yaşamda kısa bir süre ara vererek soluk alınması, geçmişin penceresini aralayarak bir farkındalık yaratılması ve yaşama bir değere katılmasıdır. "Bize katkı verenler kimlerdir, turizm alanına bizden önce kimler emek verdi, neler yaptılar, biz bayrağı nereden aldık nereye taşıdık?" gibi birçok soruya, bu tür etnografik araştırmalar sonucunda yanıt verilmeye çalışılır. Bu nedenle, profil anlatılarının da bilimsel alana önemli bir katkıda bulunduğunu düşünüyor ve bu tür çalışmaların önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuyu ilk kez turizm yazınında başlatmayı başaran, Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin tüm ekibine ve bu yazının hazırlanmasında bana destek veren meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarken "Ruhun şad olsun, mekanın cennet olsun Sevgili Hocam" diyorum.

SEÇİLMİŞ ESERLERİ

Çetiner, E. (2002). *Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çetiner, E. (2000). *Üretimde Maliyeti*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çetiner, E. (2000). *İşletmelerde Mali Analiz*. Ankara: Gazi Kitabevi.
Çetiner, E. (2006). *Genel Muhasebe, Teori ve Uygulama*. Ankara: Gazi Kitabevi.
Çetiner, E. (2007). *Seyahat İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
Çetiner, E. (2007). *Maliyet Muhasebesi, Teori ve Uygulama*. Ankara: Gazi Kitabevi.
Çetiner, E. (2007). *Ticari ve Mali Matematik*. Ankara: Gazi Kitabevi.
Çetiner, E. (2009). *Otel İşletmeleri Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çetiner, E. (2009). *Otel İşletmeleri Yönetim Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Çetiner, E., Söyler, H. B., Çolak, İ. (2011). *Devlet Muhasebesi, Teori, Bütçeleme İşlemleri ve Muhasebe Kayıtları*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Prof. Dr. Meryem Akoğlan KOZAK, Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Konaklama İşletmeciliği Bölümü, Yunus Emre Yerleşkesi, Eskişehir:

E-posta: mkozak@anadolu.edu.tr

Hasan Fikri Bilgin: Bir Turizm Aşığı

Kemal BİRDİR

Mersin Üniversitesi
Turizm Fakültesi

GİRİŞ

1980'li yıllarda çıkarılan 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu ile turizmin ülke ekonomisinde önemli sektörlerinden birisi haline gelmesi, yeni binlerce otel işletmesinin önünün açılması ve 2014 yılında dünyanın en çok turist çeken altıncı ülkesi olarak 35 milyon dolayında ziyaretçinin ağırlanması, uzun ve önemli bir öyküyü içinde barındırmaktadır. Bu öykü içerisinde tam olarak 1979 yılında, Çukurova Üniversitesi'ne bağlı olarak Mersin'de faaliyetine başlayan Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (günümüzdeki ismiyle Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi), en zengin, en farklı ve belki de en renkli olarak yerini almaktadır. Hasan Fikri Bilgin, bu öykünün yazılmasında büyük bir rol oynamış ve unutulmaz katkılar sağlamış en değerli hocalardan birisidir. Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nun işletme alanı kökenli tek öğretim elemanı olması ve eğitim süreçlerine turizm ve otel yönetimi kavramlarını etkin bir biçimde sokabilmesi, H. Fikri Bilgin'i Yüksekokulun en değerli öğretim elemanlarından biri konumuna getirmiştir. Bilgin, aynı zamanda bir turizm aşığıdır. Daha 1980'li yılların başında turizm sektörünün kalkınma ve istihdam alanlarına etkisini, ödemeler dengesi ve döviz sorunlarına katkısını ve önemi kavramış ve etkin bir biçimde öğretir. Eğitimde titiz, öğretme ve öğrenci aşığı Bilgin'in portresini yazma şansına sahip olduğumdan dolayı mutlu olduğumu ve bu çalışmayla kendisine hak ettiği saygı ve öğrencilerinin içten teşekkürünü sunduğumuzu umuyorum.

AKADEMİK YAŞAMI

Tarsus doğumlu olan H. Fikri Bilgin (1933), Tarsus Amerikan Koleji'nden mezun olur (1948). Askerliğini yedek subay olarak 1953-54 yılları arasında Kore'de yapar ve 1985 Sayılı Yasa ile 'Gazi' unvanını alır. Michigan Üniversitesi'nden aldığı İngilizce için Yeterlilik Belgesi'nin ardından (1955), Gazi Eğitim Enstitüsü'nde (1957) sınavını vererek 'pekiyi' derece ile İngilizce Öğretmenliği Yeterlilik Belgesi alır. Aynı yıl, Ankara Üniversitesi'ne İngilizce Okutmanı olarak tayin edilir ve 1960 yılına kadar bu göreve devam eder. Yabancı dil derslerini gece saatlerinde verme şansını bulabildiği için, aynı zamanda Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin (ODTÜ) İdari İlimler Fakültesi'ne öğrenci olarak girer (1957). O dönemde uygulanmakta olan yoğunlaştırılmış ders programı nedeniyle, 4 yılda 11 sömestre ve biri Hollanda'da olmak üzere, iki yaz stajı tamamlayarak, 1960-61 eğitim-öğretim yılında ODTÜ'den B.S. (Lisans) ve M.S. (Yüksek Lisans) derecelerini alarak mezun olur.

Ankara Üniversitesi Hacettepe Bilimsel Araştırma Enstitüsü'ne Teknik Uzman olarak tayin edilir ve Enstitü'nün Dış Siparişler Servis Şefi ve İngilizce Öğretmeni olur (1960). Bu görevi sırasında, Türkiye Üniversiteleri Tıp Fakülteleri tarafından organize edilen uluslararası bir kongre ve sempozyumun (2. Doğu Akdeniz Çocuk Sağlığı Kongresi ve Öğretimi Sempozyumu) İdari Müdürü olarak görev yapar. 1961 yılındaki bir sınavı başarıyla vererek, Devlet bursu ile Ankara Üniversitesi'nden katıldığı Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü'nden, 1962 yılında 'diploma' alır. Son-